

Justitiedepartementet
Åklagarenheten

Yttrande över häktes- och restriktionsutredningens betänkande Färre i häkte och minskad isolering (SOU 2016:52)

Ju2016/05918/Å

Sammanfattning

Kriminalvården instämmer i behovet av att komma till rätta med oproportionerliga häktningsbeslut, alltför långa häktningstider och den omfattande användningen av restriktioner mot brottsmisstänkta. Flera av de förslag som lämnas i utredningen syftar till att minska den isolering som följer härav och innebär, om de genomförs, mycket stora konsekvenser och kommer att kräva synnerligen genomgripande förändringar av Kriminalvårdens verksamhet och ekonomi. Utredningen har inte tillräcklig utsträckning grad beskrivit dessa konsekvenser och betänkandet brister därför i sin konsekvensanalys. Som en följd av detta saknas också vägledning om hur flera av förslagen ska genomföras i praktiken.

I det följande utvecklar Kriminalvården de särskilda synpunkter som myndigheten funnit anledning att föra fram. De innebär huvudsakligen följande.

- Ramarna för Kriminalvårdens utredning inför beslut om hemarrest och områdesarrest behöver tydliggöras.
- De villkor som kan gälla vid beslut om hemarrest och områdesarrest bör regleras i lag.
- Hemarrest bör tillgodoräknas som verkställighetstid vid avtjänande av fängelsestraff.
- GPS-övervakning av det slag som föreslås kan kräva ändringar i Kriminalvårdens registerlagstiftning.
- Samsittning bör inte utgöra en särskild restriktionsform.
- Det behöver klargöras i vilken utsträckning som den föreslagna rätten till vistelse med annan gäller vid beslut om avskildhet.
- Kriminalvården kommer att behöva vidta många och mycket kostnadskrävande åtgärder både personal- och lokalmässigt för att möta de krav som ställs.
- Hur myndigheten i detalj ska utforma sin kärnverksamhet/häketsverksamhet för att kunna svara upp mot de krav på isoleringsbrytande åtgärder som ställs, bör vara en fråga för Kriminalvården att avgöra.
- Kriminalvården har inget att invända i sig mot förslaget att häktade under 18 år som huvudregel ska förvaras på särskilt ungdomshem. Myndigheten ser dock inte att försla-

get i denna del kan genomföras med mindre än att ungdomshemmens lokaler utformas på ett annat sätt än i dag och att de också placeras på andra orter än där de nu finns belägna.

- Utredningens konsekvensanalys är inte tillräckligt underbyggd och bygger i flera avseenden på felaktiga antaganden.
- Utredningens förslag om ikraftträdande är inte realistiskt.

Hemarrest och områdesarrest som alternativ till häktning (avsnitt 6.3.4)

En ny uppgift för Kriminalvården

Kriminalvården delar utredningens bedömning om att det finns brister i de nuvarande alternativen till häktning och att elektronisk övervakning möjliggör nya effektiva lösningar. Förslaget om att införa hemarrest och områdesarrest med GPS-kontroll kan därför i princip vara ändamålsenligt. Det bör dock påpekas att åklagare och domstol sannolikt inte kommer att vara villiga att använda sig av de alternativen om det föreligger recidiv- eller kollusionsfara.

Förslaget innebär att det är Kriminalvården som ska kontrollera att den misstänkte håller sig till hemarrest eller områdesarresten. Om förslaget genomförs krävs av allt att döma att Kriminalvårdens uppdrag ändras, se 1 § förordningen (2007:1172) med instruktion för Kriminalvården.

Tekniska förutsättningar

Kriminalvården bedömer att det finns tekniska förutsättningar att genomföra förslagen. En försöksverksamhet pågår för närvarande med positionsövervakning i kombination med elektronisk fotboja. Försöksverksamheten planeras att pågå till och med den 31 december 2017.

Oavsett resultatet av pågående försöksverksamhet behöver ett permanent system med GPS-övervakning för att kontrollera hemarrest och områdesarrest föregås av bl.a. offentlig upphandling, testperioder, nya föreskrifter och rutiner samt nödvändigt stöd i de klientadministrativa systemen. Det kan också tilläggas att det nuvarande systemet för intensivövervakning med elektronisk kontroll (IÖV) samt elektronisk kontroll i anstalt kommer att behöva ersättas under samma tidsperiod. Kriminalvården bedömer det därför som ytterst osannolikt att ett färdigt och drifttestat system med GPS-övervakning kan vara klart till den 1 februari 2018.

Kriminalvårdens utredningsskyldighet

Utredningen föreslår att Kriminalvården, på begäran av åklagaren eller rätten, ska göra en lämplighetsutredning inför beslut om hemarrest eller områdesarrest. Vid utredningen ska Kriminalvården i huvudsak göra motsvarande bedömning som vid prövningen av om en fängelsedom ska verkställas genom IÖV. Kriminalvården vill här understryka att en verk-

ställighet genom IÖV föregås av relativt omfattande utredningsåtgärder, t.ex. inhämtande av samtycke från sammanboende, kontroll av bostad och telefon, kontroll av sysselsättningsplats, utredning av personliga förhållanden samt eventuellt samråd med socialtjänsten och andra myndigheter. Vid en IÖV-utredning görs också i regel hembesök för att kontrollera att bostaden uppfyller bl.a. de tekniska kraven. Trots detta anges i betänkandet att den utredning som begärts i anslutning till en häktningsförhandling bör kunna finnas tillgänglig vid nästa omhåkningsförhandling två veckor senare. Med hänvisning till det nu anförda ifrågasätter Kriminalvården om denna tid kommer att vara tillräcklig.

Som angetts hänvisar utredningen till den prövning som Kriminalvården gör vid IÖV. En sådan jämförelse är inte självklar. Det ter sig visserligen naturligt att Kriminalvården utreder om det finns tekniska förutsättningar att övervaka den bostad eller det område som avses. Att Kriminalvården, som verkställande myndighet under en pågående brottsutredning, ska göra en lämplighetsbedömning och utreda de villkor som den misstänkte ska följa är långt ifrån lika givet (se även nedan). Enligt Kriminalvårdens mening är det angeläget att frågan om utredningsskyldighetens omfattning klargörs under den fortsatta beredningen av betänkandet.

I det fall Kriminalvården ska göra en lämplighetsbedömning och ange de villkor som bör gälla under verkställigheten behöver det under alla förhållanden klarläggas var de närmare gränserna för denna bedömning går. Är det Kriminalvården som ska bedöma om hemarrest eller områdesarrest som verkställighetsform är lämplig ur t.ex. ett brottsofferperspektiv?

Villkor och kontroll

I betänkandet utvecklas inte vilka villkor som en hemarrest eller husarrest får förenas med och vilka omständigheter som kan motivera villkor. För att innebörden av tvångsmedlet ska vara förutsebart och rättssäkert finns det enligt Kriminalvårdens mening skäl att i lag reglera vilka villkor som kan vara aktuella.

De villkor som meddelas den misstänkte ska rimligen vara kopplade till en trovärdig kontroll. Att Kriminalvården får kontrollera att den misstänkte inte använder alkohol eller andra beroendeframkallande medel framgår direkt av förslaget. Det framgår också att det får kontrolleras att den misstänkte håller sig till angivet hem eller område inom angivna tider. I övrigt är det dock oklart vilka villkor som Kriminalvården förväntas kontrollera inom ramen för en hemarrest eller områdesarrest.

Enligt förslaget till 25 kap. 5 § rättegångsbalken ska den som fullgör hemarrest ges möjlighet att vistas utomhus en timme varje dag. Det framgår dock inte om det ska vara möjligt för exempelvis den som inte har någon sysselsättning att vistas utomhus utöver denna tid.

Överträdelse

Förslaget till 25 kap. 17 § rättegångsbalken innebär att en överträdelse av ett beslut om alternativ till häktning eller av sådant villkor som ett beslut har förenats med, ska medföra att den misstänkte omedelbart ska anhållas eller häktas om det inte är uppenbart att skäl för det saknas. Det väcker vissa frågor om vad som ska kontrolleras (se ovan) och till vem en överträdelse ska rapporteras.

Tillgodoräkning

Utredningens förslag innebär att hemarrest och områdesarrest inte ska kunna tillgodoräknas som verkställighet utan endast beaktas som ett s.k. billighetshänsyn enligt brottsbalken. Kriminalvården har förståelse för detta synsätt när det gäller områdesarrest. Formen för hemarrest svarar dock mot dagens verkställighet av fängelsestraff genom IÖV, där obligatorisk avräkning sker. Enligt Kriminalvårdens mening blir det motsägelsefullt att en dömd ska kunna verkställa ett fängelsestraff genom IÖV men inte få avräkna en liknande häktningsform. Det gäller i synnerhet som det till skillnad från IÖV inte finns något krav på sysselsättning vid hemarrest, vilket får till konsekvens att den misstänkte kan bli mycket isolerad när han eller hon endast har rätt till en timmes utevistelse om dagen. Kriminalvården noterar också att straffidsutredningen i sitt betänkande uttalat att ett frihetsberövande utomlands som kan jämföras med verkställighet i form av IÖV torde kunna tillgodoräknas som verkställighet av påföljd (SOU 2016:18 s. 234).

Enligt Kriminalvårdens mening går det inte att utesluta att den som är häktad föredrar att vara kvar i häkte om han eller hon inte vet att tiden i hemarrest kommer att tillgodoräknas, vilket kan komma att inverka på nyttan av förslaget.

Sekretess och behandling av personuppgifter

Kriminalvårdens lämplighetsutredning enligt förslaget förutsätter i vissa fall att uppgifter kan inhämtas från socialtjänsten eller andra myndigheter. Det bör säkerställas att t.ex. socialtjänsten har möjlighet att utan hinder av sekretess lämna uppgifter till Kriminalvården, jfr 6 § lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål m.m.

Kriminalvården vill i sammanhanget också påpeka att den registerlagstiftning som gäller för myndigheten är föråldrad och att det under den fortsatta beredningen bör säkerställas att det finns tillräckligt stöd för Kriminalvården att behandla personuppgifter vid hanteringen av hemarrest och områdesarrest. Denna fråga är särskilt angelägen när det handlar om positioneringsteknik (t.ex. GPS) eftersom sådan teknik, beroende av hur den används, kan generera en stor mängd personuppgifter.

Samsittning som särskild restriktionsform (avsnitt 6.8.3)

Utredningen konstaterar att inskränkningen i rätten att placeras tillsammans med andra intagna (6 kap. 2 § första stycket 1 häkteslagen) i praktiken har kommit att användas för att

reglera rätten till samsittning. Kriminalvården delar inte denna uppfattning. Samsittning har snarare varit Kriminalvårdens sätt att, i samråd med åklagare, ge en lättnad i en beslutad restriktion att begränsa den häktades möjlighet att vistas i gemensamhet med andra intagna (jfr proportionalitetsprincipen). Samsittning utgår inte från att det kan medges i sig, utan är beroende av *vem* samsittning sker tillsammans med.

Kriminalvården förordar att den av utredningen föreslagna punkten 3 i förslaget till 24 kap. 5 a § rättegångsbalken därmed utgår. Frågan om samsittning bör, på samma sätt som gäller i dag, i stället vara en fråga för Åklagarmyndigheten och Kriminalvården att hantera utan att rätten behöver fatta något särskilt beslut.

Isoleringsbrytande åtgärder (avsnitt 6.8.6)

Kriminalvården delar utredningens bedömning att det behöver vidtas åtgärder för att motverka isoleringen av de häktade och har i sig inget att invända mot att det införs en bestämmelse som ger en intagen rätt till två timmars vistelse tillsammans med annan varje dag (eller fyra timmars sådan vistelse om den intagne inte har fyllt 18 år). I förhållande till hur verksamheten är organiserad i dagsläget rör det sig dock om en radikal förändring som förutsätter omfattande resursförstärkningar och en realistisk genomförandeplan. Som Kriminalvården återkommer till nedan, är utredningens konsekvensanalys och plan för ikraftträdande bristfälliga. Genomförs förslaget i befintligt skick är risken uppenbar att Kriminalvården inte ges förutsättningar att leva upp till lagstiftarens krav.

Ett normalhäkte har svårt att hantera differentiering och klientsammansättningar, och det isoleringsbrytande arbetet består därför i praktiken av åtgärder som vidtas av Kriminalvårdens personal. Det finns i dagsläget stora skillnader mellan Kriminalvårdens häkten när det gäller bl.a. storlek och lokalmässiga förhållanden. Häktet Sollentuna med 240 platser har t.ex. helt andra förutsättningar att bedriva verksamheten än häktet Karlskrona med 23 platser. Oavsett restriktioner är det svårt att differentiera i en häktesmiljö, särskilt beträffande vissa kategorier intagna. Kvinnor utgör exempelvis cirka fyra procent av populationen vid landets häkten och att erbjuda restriktionsgemensamhet för en så liten kategori, med beaktande av differentieringsgrunder, kommer vid majoriteten av landets häkten att bli svårt att få till stånd. En annan klientkategori där motsvarande problem uppstår är de klienter som är misstänkta för ett brott där brottets art omöjliggör gemensamhet av säkerhetsskäl, vilket kan vara fallet vid t.ex. sexualbrott.

Bestämmelsen om rätten till vistelse med annan är uttryckt så att vistelsen också kan avse andra än intagna (till skillnad från gemensamhet). Om det är nödvändigt att hålla en häktad avskild från andra intagna enligt 2 kap. 5 § första stycket 2 häkteslagen är det oklart om minimiregeln om två timmars vistelse med andra även gäller en intagen som avskilts. Enligt Kriminalvårdens mening är det inte rimligt med en sådan absolut rättighet. Det finns t.ex. intagna i häktena som är så utåtagerande att det av säkerhetsskäl är nödvändigt med

skyddsutrustning för personal i kontakterna. Förhållandet mellan regleringen i 2 och 6 kap. häkteslagen behöver därför tydliggöras.

Den föreslagna bestämmelsen avser endast häktade och är placerad i 6 kap. häkteslagen, som behandlar restriktioner för intagna som är misstänkta för brott. Det framgår inte om man övervägt att placera bestämmelsen i 2 kap. samma lag, som bl.a. reglerar vistelse i gemensamhet och avskildhet för samtliga intagna.

Det råder inte något tvivel om att Kriminalvården kommer att behöva vidta en rad åtgärder både resurs- och lokalmässigt för att möta de krav som ställs i utredningens förslag. Utredningen föreslår ett antal detaljregleringar för att uppnå kravet på minst två timmars vistelse tillsammans med annan varje dag, t.ex. att det ska skapas ett visst antal särskilda heltidstjänster som enbart ska arbeta med isoleringsbrytande åtgärder. Hur myndigheten ska svara upp mot kraven bör vara en fråga för Kriminalvården att utveckla och avgöra.

I betänkandet anges att häktade bör få möjlighet att inte enbart ringa till fasta telefonabonnemang utan även till telefoner som är anslutna till IP-telefoni och mobiltelefoner. Kriminalvården vill här påpeka att det i dag inte råder något förbud mot att ringa varken mobiltelefon eller en telefon ansluten till IP-telefoni. Av säkerhetsskäl har myndigheten dock en restriktiv syn på beviljande av sådana samtal. Kriminalvården genomför för närvarande en översyn av hur myndigheten tekniskt hanterar intagnas telefoni i syfte att i högre utsträckning kunna medge telefonsamtal till denna typ av abonnemang. Likaså utreds huruvida samtycke även fortsättningsvis ska inhämtas från de personer som den häktade vill ha kontakt med.

Placering av barn (avsnitt 6.10)

Kriminalvården instämmer i att det är angeläget att antalet barn som är frihetsberövade i häkten minskar och att barn i största möjliga mån inte ska vara isolerade. Ett häkte är inte en lämplig plats för ett barn att befinna sig på och ett särskilt ungdomshem framstår i flera avseenden som ett bättre alternativ. Inte desto mindre kan det ifrågasättas hur pass realistiskt det är att under överskådlig tid genomföra förslaget i denna del, bl.a. utifrån hur SiS lokaler i dagsläget är utformade och belägna.

Kriminalvården ser flera svårigheter med utredningens förslag. Enligt förslaget är det sex utpekade särskilda ungdomshem i landet som i första hand ska användas för att placera häktade barn. Det kan därmed bli långa resor för såväl det brottsmisstänkta barnet, utredaren, försvararen, anhöriga, socialtjänsten och frivården. Det går inte att utesluta att det kan komma att inverka negativt på utredningstiden och leda till längre häktningstider. Det bör därför övervägas om inte fler än de sex angivna ungdomshemmen i så fall ska användas för placering av brottsmisstänkta barn. För det fall en sådan ordning i slutänden inte anses genomförbar skulle ett alternativ kunna vara att förstärka och tillföra mer resurser till Kriminalvårdens befintliga ungdomsavdelningar.

I regel rör det sig om mycket allvarlig brottslighet med hög kollusionsrisk när ett barn häktas. Kriminalvården utesluter inte att många brottsmisstänkta barn i praktiken kommer att placeras på häkte med hänvisning till den ventil som föreslås och som innebär att åklagaren får besluta om förvaring i häkte om det föreligger mycket starka skäl mot förvaring på ett särskilt ungdomshem.

Förslaget innebär att SiS ska börja tillämpa häkteslagen. Det kommer bl.a. att kräva omfattande utbildningsinsatser och att SiS får direktåtkomst till misstanke- och belastningsregistret.

Ikraftträdande (avsnitt 7.1)

Bestämmelserna om alternativ till häktning föreslås träda i kraft den 1 februari 2018, och övriga lagändringar den 1 april 2018. Förslagen i betänkandet innebär stora förändringar i Kriminalvårdens verksamhet, bl.a. krävs omfattande ombyggnationer på häktena (se nedan). Som framgår ovan är det också ytterst osannolikt att det finns ett system för elektronisk övervakning i drift till den 1 februari 2018. Utredningens förslag om ikraftträdande är därför inte realistiskt.

Konsekvenser (avsnitt 8)

Sammanfattning

Kriminalvården menar sammanfattningsvis att utredningens slutsatser kring konsekvenser för myndigheten av förslagen i betänkandet inte är tillräckligt underbyggda och delvis bygger på felaktiga antaganden. De ekonomiska konsekvenserna behöver analyseras ytterligare och med större precision.

Kriminalvården menar att utredningen underskattar betydelsen av följande förhållanden:

- Kriminalvårdens kostnadsstruktur för häkten är inte rörlig med linjärt konstanta marginalkostnader. Att så skulle vara fallet är grundläggande för utredningens ekonomiska konsekvensbeskrivning, som genomgående baseras på styckkostnader multiplicerade med den förväntade effekten i vårddygn i häkte. En sådan beräkningsmetod leder ofelbart till felaktiga slutsatser.
- Häktesverksamheten har ett i huvudsak lokalt uppdrag, i allmänhet mot de närmaste domstolarna och polisstationerna. En minskad klienttillströmning med exempelvis 100 klienter kan därmed inte hämtas hem i form av stängning av hela häkten eller avdelningar på häkten. En sådan minskning jämnt fördelad över landet innebär t.ex. bara ett fåtal färre klienter på ett normalhäkte och cirka 10 färre klienter på ett större häkte. En minskning av ett sådant fåtal häktade per häkte innebär i realiteten endast en marginell besparing, eftersom häktena ändå behöver samma grundorganisation oberoende av den lägre beläggningsgraden.

- För att svara upp mot förslaget om mellanmänsklig kontakt behöver Kriminalvården dimensionera sin organisation för att klara minst två timmar för varje klient under sju dagar i veckan oberoende av beläggningsgrad, andelen restriktionsklienter och faktiska möjligheter till samsittning. Det innebär att det inte är rimligt att i en konsekvensanalys utgå från ett normalläge som innebär en genomsnittlig beläggningsgrad där det alltid finns ett visst antal klienter utan restriktioner och möjlighet till samsittning för restriktionsklienter.

Sammantaget bedömer Kriminalvården att utredningen överskattar förslagets kostnadsbesparande effekter med 76 miljoner kr samt underskattar förslagets kostnadsdrivande effekter med 20-100 miljoner kr avseende fastighetsåtgärder och minst 60 miljoner kr avseende ökade personalkostnader.

Kostnadssamband på häkte

Inom häktesverksamheten är kostnadssambanden komplexa. De enda kostnaderna som är linjärt rörliga är delar av driftskostnaderna (mat och annat förbrukningsmaterial, klienters resor, köpt sjukvård, mediciner m.m.). Om en hel avdelning kan stängas så kan hela personalkostnaden på den avdelningen i princip räknas bort, medan kostnader som avser gemensamma funktioner (centralvakt, bevakningscentral, kök, arbetsdrift, ledning m.m.) inte påverkas av detta. Om ett helt verksamhetsställe kan stängas så kan givetvis hela personal- och driftskostnaden räknas bort. Lokalkostnaden kan då räknas bort när hyreskontraktet förfaller.

Vid ökning av klientvolym innebär detta att mindre ökning kan hanteras inom befintlig häktesstruktur till begränsade kostnadsökningar. Större ökning kräver ny kapacitet för vilken kostnaden kan beräknas utifrån styckkostnader för personal och driftskostnader, medan hyror för nya lokaler kommer att vara högre än genomsnittliga hyror för befintliga lokaler.

Alternativ till häktning (avsnitt 8.4.1)

I betänkandet anges att om hälften av dem som är häktade i minst ett halvår och fyra procent av de personer som är häktade kortare tid skulle bli föremål för hemarrest eller områdesarrest skulle detta medföra en besparing för Kriminalvården med cirka 76 miljoner kr. Utredningen har då räknat med att kostnaderna för Kriminalvården skulle minska med motsvarande antal häktesdygn á 3 500 kr per person som i stället får hemarrest eller områdesarrest, minus dygnskostnaden för elektronisk övervakning á 200 kr per person. Som framgår av det sammanfattande avsnittet ovan ger emellertid ett sådant beräkningssätt ett felaktigt resultat, och som leder till överdrivna slutsatser vad gäller förslagets besparingseffekter.

Enligt betänkandet kan, högt räknat, medelbeläggningen sänkas med 60 klienter per dygn (4 procent). Med dessa begränsade klientminskningar, och med förutsättningen att inget

häkte avvecklas permanent, så är den rimliga bedömningen att enbart de driftskostnader som är direkt rörliga i förhållande till klientvolymen (mat, mediciner, förbrukningsmaterial m.m.) påverkas. Avskrivningar, hyra och personalkostnader kvarstår. De rörliga kostnaderna bedöms vara cirka 200 kr per häktesdygn. En rimlig bedömning av kostnadsminskningen är alltså: $60 \times 200 \times 365 = 4,38$ miljoner kr.

Detta innebär att de 200 kr/dygn som sparas på färre i häkte i stort motsvarar kostnaden på 200 kr/dygn för övervakningsärenden (inklusive utredning). Effekterna av förslaget är alltså i stort sett kostnadsneutrala för Kriminalvården. Om en sådan klientminskning skulle hanteras genom avveckling av ett enskilt häkte så är naturligtvis besparingen större, men det skulle direkt resultera i högre kostnader för transporter av klienter till rättegångar samt ökade resekostnader för polis, åklagare m.fl.

Uppskattningen av 200 kr/dygn för elektronisk övervakning är också enligt Kriminalvårdens uppfattning lågt räknad, då investeringskostnader, utbildningskostnader samt kostnader för teknisk support och beredskapsorganisation inte har tagits i beaktande.

Begränsning av häktestiderna (avsnitt 8.4.2)

Den största bedömda effekten är att det blir färre klienter i häkte, oklart hur många, men den fortsatta analysen kan med fördel utgå från antagandet om 2 900 färre häktesdygn per år (cirka 8 färre per dygn). Enligt resonemanget ovan ger detta inte upphov till andra besparingar än 200 kr per häktesdygn.

Kriminalvården vill i sammanhanget påpeka att kortare tid i häkte kan medföra längre tid i anstalt då häktestiden avräknas från fängelsestraffet och flertalet häktade döms till fängelse. Kostnaderna flyttas då över till anstalterna. Den samlade effekten är alltså i det närmaste kostnadsneutral för Kriminalvården.

Färre restriktioner och minskad isolering av de häktade (avsnitt 8.4.3)

Även i denna del av betänkandets konsekvensanalys finns en diskrepans mellan Kriminalvårdens beräkningar och betänkandets.

Enligt de beräkningar som Kriminalvården gör krävs, med beaktande av vad som nu är känt och för att lagkraven ska kunna mötas för alla klienter varje dag i veckan, 250 ytterligare tjänster motsvarande cirka 125 miljoner kr i ökade personalkostnader. Denna beräkning baseras på en dimensionering enligt 1 000 klienter med restriktioner och en årsarbetskraft på 4 klienter.

De kalkyler som presenteras i betänkandet bygger vidare på inrättandet av ett aktivitetsrum per 15 häktade och ett gemensamhetsutrymme per 15 häktade. Hur man uppskattat behovet till ett utrymme per 15 klienter framgår dock inte. Om mellanmännisklig kontakt ska genomföras två timmar per dygn med varje klient så krävs det minst ett rum per fyra klienter

(klienterna har i allmänhet en normaldagordning som innebär att klienterna kan vara ute ur bostadsrummen cirka åtta timmar per dygn, lunch och middag borträknade). Detta innebär att behovet av att tillföra nya rum för mellanmänsklig kontakt måste revideras betydligt, såvida inte den mellanmänskliga kontakten säkerställs i klienternas bostadsrum. Skulle Kriminalvården behöva bygga om på samtliga häkten kräver det att 154 nya rum tillskapas ($2312^1/15 = 154$). Byggekostnaden för varje rum uppskattas till 500 000 – 1 miljon kr beroende på de byggnadstekniska förhållandena på varje häkte. Den totala ombyggnadskostnaden uppgår alltså till en kostnad om 80 – 160 miljoner kr, och inte som anges i betänkandet 57,5 miljoner kr. Då befintliga häkteslokaler i allmänhet inte har tomma ytor som kan användas som aktivitetsrum, kräver ombyggnationerna att ett antal bostadsrum tas i anspråk. Detta minskar alltså antalet tillgängliga häktesplatser, och ökar därmed risken för platsbrist.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Nils Öberg efter föredragning av verksjuristen Per Henrik Hedbrant. I den slutliga handläggningen av ärendet har även avdelningscheferna Hanna Jarl, Lennart Palmgren och Charlotta Gustafsson, chefsjuristen Elisabeth Lager och chefen för sektionen för verksjuridik Eric Leijonram deltagit.

Nils Öberg

Per Henrik Hedbrant

¹ Antalet häktesplatser den 1 januari 2016